

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2019 m. gruodžio 30 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Virgilijaus Grabinsko (pranešėjas), Antano Simiškio (kolegijos pirmininkas) ir Dalios Vasarienės, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Manpower Lit“ kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2019 m. birželio 20 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Manpower Lit“ ieškinį atsakovams E. S., M. L., M. P., V. V. ir R. V. dėl darbo ginčo, trečiasis asmuo – Europos lyčių lygybės institutas.

Teisėjų kolegija

nurodo:

1. Kasacinėje byloje sprendžiamą dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių vienodo darbo užmokesčio laikiniams darbuotojams ir nuolatiniams laikinojo darbo naudotojo darbuotojams mokėjimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – ir SESV) 267 straipsnio 3 dalį Europos Sąjungos institucijų aktų išaiškinimo klausimui (SESV 267 straipsnio 1 dalies b punktas) iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teisine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (toliau – ir Teisingumo Teismas).
3. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra galutinė instancija nagrinėjant šią bylą ir jo priimtas procesinis sprendimas būtų galutinis ir neskundžiamas (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir **CPK**) 362 straipsnis).
4. Nagrinėjamoje byloje kasacinio teismo poreikis kreiptis į Teisingumo Teismą grindžiamas tuo, kad šalių ginčui spręsti aktualiu 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/104/EB dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones (toliau – Direktyva 2008/104, Direktyva) normų turinys nėra visiškai aiškus ir Teisingumo Teismas nėra pateikęs jų aiškinimo nagrinėjamoje byloje aktualiais aspektais. Todėl šalių ginčas negali būti išspręstas tiek pagal *acte clair*, tiek pagal *acte éclairée* doktrinas.
5. Kasacinis teismas į Teisingumo Teismą kreipiasi nutartimi, kuria šalių ginčas neišsprendžiamas iš esmės (**CPK 260 straipsnis**), todėl teisėjų kolegija, nepažeisdama **CPK 361 straipsnio** nuostatų, bylos teisės ir fakto klausimus pristato tik tiek, kiek reikia procesui Teisingumo Teisme.

I. Nagrinėjami bylai aktualios Europos Sąjungos ir nacionalinės teisės nuostatos

6. Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo įtvirtinta:
 - a. 335 straipsnyje reglamentuota, kad kiekvienoje valstybėje narėje Sąjunga naudoja plačiausiu teismumu, suteikiamu juridiniams asmenims pagal jų įstatymus; ji gali įsigyti kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą bei jį disponuoti ir būti šalinio teismo procese. Šiuo tikslu Sąjungai atstovauja Komisija. Tačiau Sąjungai atstovauja institucijos, remdamosi savo administracine autonomija, tokiais klausimais, kurie susiję su jų atitinkama veikla.
 - b. 336 straipsnyje nurodoma, kad Europos Parlamento ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su kitomis suinteresuotomis institucijomis, patvirtina Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatus ir Sąjungos kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygas.
7. Direktyvoje 2008/104 įtvirtintos šios teisės normos:
 - a. Direktyvos 12 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad šia direktyva nustatoma laikinųjų darbuotojų teisės ginanti sistema, kuri yra nediskriminuojanti, skaidri bei proporcinga ir kurioje taip pat atsižvelgiama į darbo rinkų bei darbo santykių įvairovę.
 - b. Direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje reglamentuota, kad ši direktyva taikoma darbuotojams, pasirašiusiems darbo sutartį ar turintiems darbo santykių su laikinojo įdarbinimo įmone, kurie paskirti laikinai dirbti įmonės laikinojo darbo naudotojose joms prižiūrint ir vadovaujant. Pagal Direktyvos 2008/104 1 straipsnio 2 dalį, ši direktyva taikoma valstybinėms ir privačioms įmonėms, kurios yra laikinojo įdarbinimo įmonės ar įmonės laikinojo darbo naudotojos, vykdančios ekonominę veiklą, neatsižvelgiant į tai, ar jos veikia siekdamos pelno.
 - c. Direktyvos 2 straipsnyje nustatyta, kad šios direktyvos tikslas – užtikrinti laikinųjų darbuotojų apsaugą ir pagerinti darbo per laikinojo įdarbinimo įmones kokybę užtikrinant, kad laikiniams darbuotojams būtų taikomos 5 straipsnyje nustatytas vienodo požiūrio principas ir kad laikinojo įdarbinimo įmonės būtų pripažintos darbdaviais, tuo pat metu atsižvelgiant į poreikį nustatyti tinkamą darbo per laikinojo įdarbinimo įmones naudojimo sistemą, siekiant veiksmingai prisidėti prie darbo vietų kūrimo ir lanksčių darbo formų plėtojimo.
 - d. Direktyvos 5 straipsnio („Vienodo požiūrio principas“) 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta, kad laikinųjų darbuotojų pagrindinės darbo ir įdarbinimo sąlygos jų paskyrimo į įmonę laikinojo darbo naudotoją laikotarpiu yra bent tokios, kokios būtų taikomos, jei tai įmonė būtų juos tiesiogiai įdarbinusi tai pačiai darbo vietai užimti.
8. Lietuvos Respublikos įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmones įstatyme (2013 m. gegužės 1 d. redakcija), galiojusiame iki 2017 m. liepos 1 d., kai Lietuvos Respublikoje įsigaliojo naujasis Darbo kodeksas, toliau – ir **DK**) buvo įtvirtinta:

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

<...>

3. Laikinojo darbo naudotojas <...> – fizinis, juridinis asmuo ar kita organizacinė struktūra, kurių naudai ir kuriems prižiūrint ir vadovaujant laikinai dirba laikinieji darbuotojai.

<...>

5. Laikinojo įdarbinimo įmonė <...> – fizinis, juridinis asmuo ar kita organizacinė struktūra, atitinkantys darbdaviui keliamus reikalavimus ir sudarę laikinojo darbo sutartis su laikiniais darbuotojais, turėdami tikslą juos siųsti laikinai dirbti darbo naudotojo naudai, pastarajam prižiūrint ir vadovaujant.

3 straipsnis. Laikinojo darbo sutarties sudarymas, jos turinys ir pasibaigimas

<...>

3. Laikinojo darbo sutartyje, be Darbo kodekse numatytų būtinųjų darbo sutarties sąlygų, turi būti sulagta dėl šių būtinųjų darbo sutarties sąlygų:

<...>

3) darbo užmokesčio dydis ir mokėjimo tvarka, darbo užmokesčio, mokamo už laikotarpį su siuntinų dirbti darbo naudotojui, dydis ir mokėjimo tvarka. Laikinojo darbuotojo darbo užmokestis darbo pas darbo naudotoją laikotarpiu turi būti bent toks, koks būtų taikomas, jeigu darbo naudotojas būtų jį tiesiogiai įdarbinęs toje pačioje darbo vietoje, išskyrus atvejus, kai laikiniams darbuotojams, pasirašiusiems neteterminuotą laikinojo darbo sutartį, tarp siuntinių yra mokamas toks pats darbo užmokestis kaip ir siuntinių metu;

<...>

9. Lietuvos Respublikos darbo kodekse, įsigaliojusiame 2017 m. liepos 1 d., įtvirtinta:

75 straipsnis. Nediskriminavimo principo taikymas

<...>

2. Laikinojo įdarbinimo įmonė privalo užtikrinti, kad už darbą laikinojo darbo naudotojui laikinojo darbuotojo darbo užmokestis būtų ne mažesnis už užmokestį, koks būtų jam mokamas, jeigu laikinojo darbo naudotojas būtų laikinai darbuotoją įdarbinęs pagal darbo sutartį toje pačioje darbo vietoje, išskyrus atvejus, kai pagal neteterminuotą laikinojo darbo sutartį dirbantys laikinieji darbuotojai tarp siuntinių gauna darbo užmokestį iš laikinojo įdarbinimo įmonės ir šio darbo užmokesčio dydis tarp siuntinių dirbti yra toks pats kaip ir siuntinių dirbti metu. Už pareigos mokėti laikinajam darbuotojui už darbą laikinojo darbo naudotojui tokį darbo užmokestį, koks būtų jam mokamas, jeigu laikinojo darbo naudotojas būtų laikinai darbuotoją įdarbinęs pagal darbo sutartį toje pačioje darbo vietoje, įvykdymą laikinojo darbo naudotojas atsako subsidariai. *Laikinojo darbo naudotojas, vykdydamas šią pareigą, laikinojo įdarbinimo įmonės pareikalavimu turi pateikti informaciją apie jo įdarbintiems atitinkamos kategorijos darbuotojams mokamą darbo užmokestį.*

<...>

10. Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjui atlikus tam tikrus Darbo kodekso pakeitimus, šis straipsnis buvo papildytas (papildymai išskirti pasviruoju šriftu):

75 straipsnis. Nediskriminavimo principo taikymas

<...>

2. Laikinojo įdarbinimo įmonė privalo užtikrinti, kad už darbą laikinojo darbo naudotojui laikinojo darbuotojo darbo užmokestis būtų ne mažesnis už užmokestį, koks būtų jam mokamas, jeigu laikinojo darbo naudotojas būtų laikinai darbuotoją įdarbinęs pagal darbo sutartį toje pačioje darbo vietoje, išskyrus atvejus, kai pagal neteterminuotą laikinojo darbo sutartį dirbantys laikinieji darbuotojai tarp siuntinių *dirbti* gauna darbo užmokestį iš laikinojo įdarbinimo įmonės ir šio darbo užmokesčio dydis tarp siuntinių dirbti yra toks pats kaip ir siuntinių dirbti metu. Už pareigos mokėti laikinajam darbuotojui už darbą laikinojo darbo naudotojui tokį darbo užmokestį, koks būtų jam mokamas, jeigu laikinojo darbo naudotojas būtų laikinai darbuotoją įdarbinęs pagal darbo sutartį toje pačioje darbo vietoje, įvykdymą laikinojo darbo naudotojas atsako subsidariai. *Laikinojo darbo naudotojas, vykdydamas šią pareigą, laikinojo įdarbinimo įmonės pareikalavimu turi pateikti informaciją apie jo įdarbintiems atitinkamos kategorijos darbuotojams mokamą darbo užmokestį.*

<...>

II. Ginčo esmė

11. Ieškovė šioje byloje yra Lietuvoje registruota UAB „Manpower Lit“, teikianti laikinojo įdarbinimo paslaugas. Šios bylos trečiasis asmuo – laikinojo darbo naudotojas – Europos lyčių lygybės institutas (*European Institute for Gender Equality*, toliau – ir EIGE). 2012 m. EIGE skelbė, o ieškovė laimėjo viešąjį konkursą. Ieškovė ir EIGE buvo sudarę sutartį, kurios dalykas – laikino personalo paslaugų teikimas. Techninėse sutarties sąlygose nurodoma, kad EIGE laikino personalo paslaugų poreikis susijęs su pagalba EIGE teisės aktais numatytiems tarnautojams; vietoj įprastų konkrečių projektų užduočių laikinai atlikti papildomas užduotis; susidoro ti su dideliu darbo krūviu tam tikrais laikotarpiais; stiprinti darbuotojų trūkumą, kai EIGE darbuotojai nedarbingi dėl tam tikrų priežasčių, taip pat numatoma, kad laikinas personalas laikomas EIGE ne teisės aktais numatytais darbuotojais, išnašose patikslinant, jog EIGE turi apie 40 darbuotojų, kuriems taikomi darbuotojų nuostatai ir kitų Europos Sąjungos tarnautojų įdarbinimo sąlygos. Techninėse sąlygose taip pat nurodyti reikalingo personalo profilių tipai ir kategorijos (A, B, C) – jaunesnysis specialistas, specialistas, vyresnysis specialistas, priklausomai nuo turimo išsilavinimo ir darbinės patirties, bei surašyti kiti pateikdajami reikalavimai ir būsimos darbo sąlygos. Atitinkamai, laikydami viešojo pirkimo nurodytų sąlygų, pagal trečiojo asmens poreikius ieškovė skelbė konkursus į atsakovų pareigybių vietas, dėjo internete darbo skelbimus. Skelbimuose glausiai buvo nurodomas darbo pobūdis ir reikalavimai atitinkamai pozicijai užimti.
12. Nagrinėjamos bylos atsakovai V. V., M. L., E. S., M. P. ir R. V. buvo laikinieji darbuotojai, sudarę darbo sutartis su ieškove ir dirbę pas trečiąjį asmenį. Atsakovai laikinojo darbo sutarčių pagrindu įdarbino į atitinkamas pareigas, o UAB „Manpower Lit“ įsipareigojo mokėti atitinkamą valandinį darbo užmokestį V. V. – dokumentacijos skyriaus asistente, 5,20 Eur; M. L. – personalo skyriaus asistente, 4,34 Eur; E. S. – komunikacijos skyriaus asistente, 5,20 Eur; M. P. – administracijos asistente, 4,34 Eur; R. V. – IT specialistu, 5,20 Eur. Darbo santykių laikotarpiu atsakovų darbo užmokesčiai svyravo, buvo sumažinti, vėliau atkurti.
13. Visų darbuotojų darbo sutartyse buvo nurodyta, jog darbuotojas darbo funkcijas atliks darbdavio nurodyto laikinojo darbo naudotojo naudai. Prie laikinojo darbo sutarčių buvo sudaryti priedai, kuriuose nurodyta, kad laikinojo

darbo naudotojas yra EIGE, bei nurodytas laikinojo darbo naudotojo asmuo, atsakingas už nurodymų, susijusių su darbo funkcijų atlikimu, davimą ir darbo saugos darbo vietoje užtikrinimą.

14. Darbo sutartyse taip pat buvo nurodytas jų terminas – iki darbo naudotojo EIGE užsakymo atitinkamų pareigų pozicijai pabaigos. Su visais atsakovais 2019 m. sausio 1 d. ieškovo buvo nutraukusi darbo sutartis, t. y. su V. V. darbo santykiai pasibaigė 2018 m. rugpjūčio 31 d., su M. L. – 2018 m. balandžio 12 d., su E. Š. – 2018 m. rugpjūčio 29 d., su M. P. – 2018 m. rugpjūčio 16 d., su R. V. – 2018 m. gruodžio 31 d.
15. Atsakovai, manydami, kad susidarė darbo užmokesčio nepriemoka, Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka kreipėsi į Valstybinę darbo inspekcijos Vilniaus teritorinio skyriaus Darbo ginčų komisiją (toliau – Darbo ginčų komisija) dėl jos išsprendimo.
16. Darbo ginčų komisija 2018 m. birželio 20 d. sprendimu pripažino, kad UAB „Manpower Lit“ minėtus darbuotojus diskriminavo, mokėdama mažesnę darbo užmokesčių, mokėtiną tuo atveju, jeigu jie būtų įdarbinti tiesiogiai EIGE; nuspėdė atsakovų naudai išieškoti darbo užmokesčio nepriemokas už 2018 m. šešių mėnesių laikotarpį.
17. Darbo ginčų komisija manė, kad pagal laikinojo darbo sutartis įdarbinti darbuotojai faktiškai atliko nuolat dirbančių darbuotojų funkcijas. Darbo ginčų komisija pripažino, kad ieškovo darbo apmokėjimo sąlygos turi atitikti EIGE taikomas sutartininkams („Contract Agent“) II grupės 4 kategorijos darbo apmokėjimo sąlygas, atitinkančias visas užduočių atlikimo (asistento) sąlygas ir įgyto išsilankymo cenzus, t. y. taikė Direktivą 2008/104, Lietuvos Respublikos darbo kodeksą (toliau – **DK**) 75 straipsnio 2 dalį. Darbo ginčų komisija atsivėlė **DK 75 straipsnio** 2 dalį, kurioje nustatytas imperatyvas laikinojo įdarbinimo įmonei užtikrinti, kad už darbą laikinojo darbo naudotojai laikinojo darbuotojo darbo užmokesčių būtų ne mažesnis už užmokesčių, koks būtų jam mokamas, jeigu laikinojo darbo naudotojas būtų laikinai įdarbuojamas pagal darbo sutartį toje pačioje darbo vietoje.
18. Ieškovė UAB „Manpower Lit“, nesutikdama su Darbo ginčų komisijos sprendimu, kreipėsi į teismą su ieškiniu dėl darbo ginčo dėl teisės išnagrinėjimo teisme.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

19. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2019 m. vasario 20 d. sprendimu ieškovės ieškinį atmėtė: priteisė iš ieškovės darbo užmokesčio nepriemoką – V. V. – 4459,38 Eur, M. L. – 3979,38 Eur, E. Š. – 3979,38 Eur, M. P. – 3979,38 Eur, R. V. – 4459,38 Eur (neatskaicius mokesčių).
20. Teismas, remdamasis Direktivos 2008/104 1 straipsnio 1, 2, 3 dalimis, atmėtė kaip nepagrįstus trečiojo asmens argumentus, kad nurodytos direktyvos nuostatos negali būti taikomos EIGE. Teismas pabrėžė, jog Direktivos 2008/104 tikslas – užtikrinti laikinųjų darbuotojų apsaugą ir pagerinti darbo per laikinojo įdarbinimo įmones kokybę užtikrinant, kad laikiniešms darbuotojams būtų taikomos 5 straipsnyje nustatytos vienodo požiūrio principas ir kad laikinojo įdarbinimo įmonės būtų pripažintos darbdaviais, tuo pat metu atsivėlgiant į poreikį nustatyti tinkamą darbo per laikinojo įdarbinimo įmones naudojimo sistemą, siekiant veiksmingai prisidėti prie darbo vietų kūrimo ir lanksčių darbo formų plėtojimo (Direktivos 2008/104 2 straipsnis).
21. Teismas nurodė, kad pagal atsakovų darbo sutarčių nuostatas, realiai vykdytas užduotis jie visi vykdė administracinio pobūdžio funkcijas, buvo tam tikrų sričių EIGE nuolatinių ES tarnautojų asistentai. Pareigybių aprašymų atsakovai neturėjo, todėl nebuvo galimybės tiksliai lyginti jų funkcijų ir vykdytų veiklų su tiesiogiai EIGE įdarbintais ir dirbančiais ES tarnautojais ar pareigūnais, nebuvo galimybės palyginti buvo ar ne analogiškos darbo vietos arba kieno funkcijas atsakovai galėjo dubliuoti ar pavaduoti atitinkamus tarnautojus jų nedarbingumo dėl ligos, šeiminių aplinkybių ir kitais atvejais, nes visas šias funkcijas jie vykdė ir šie dalies, ir visa apimtimi nesant tiesioginių jų vadovų darbe. Teismas pažymėjo, kad, įbūy esant pateiktiems elektroniniams laiškam, susirašinėjant atsakovams su jų tiesioginiais vadovais dėl užduočių, matyti, jog atsakovai vykdė savo vadovų jiems skiriamas užduotis, nežinodami ir negalėdami žinoti (nesant pareigybių nuostatų), ar tos užduotys patenka į jų kompetencijos ir atsakomybės ribas. Teismas sutiko, kad atsakovai negalėjo būti įdarbinti tiesiogiai dėl ES tarnautojų įdarbinimo sudėtingos specifinės ir reikalaujamos patalčių institucijai, tačiau tai nepaneigė fakto, kad atsakovai vykdė (iš dalies) EIGE dirbančių sutartininkų funkcijas. Teismas pabrėžė, jog atsakovai gali būti prilygti EIGE dirbantiems sutartininkams **DK 75 straipsnio** 2 dalies kontekste.
22. Teismas vertino, kad byloje yra nepaneigiama, jog analogiškas funkcijas atliekantys darbuotojai galėtų būti įdarbinti tiesiogiai EIGE, nors jiems ir būtų taikoma kitokia atrankos tvarka, kitokia atsakomybė ir mokamas būtent ES tarnautojų sąlygose kvalifikuotas darbo užmokesčių. Atsakovų vykdytos užduotys, darbinės funkcijos nebuvo kokios nors ypatingai kitokios ir nebūdingos EIGE veiklai, kad jų negalima būtų priskirti nuolat EIGE dirbantiems tarnautojams ir pareigūnams. Tai, kad trečiasis asmuo pasirinko dalies personalo įdarbinimo formą per įdarbinimo agentūrą su laikiniais darbuotojais, tokiu būdu siekdamas sumažinti žmogiškųjų išteklių sąnaudas atitinkamose pozicijose ir išvengti lėgėsnės ir sudėtingesnes nuolatinių darbuotojų, ES tarnautojų atrankos procedūras, nebuvo vertinamas kaip pagrindas per laikinojo darbo sutartis įdarbintiems atsakovams mokėti gerokai mažesnę darbo užmokesčių nei nustatytas ES tarnautojams.
23. Vilniaus miesto apylinkės teismas pažymėjo, kad atsakovai nebuvo ir negalėjo būti pripažinti pareigūnais ar tarnautojais EB tarnautojų įdarbinimo sąlygų reglamentų prasme, tačiau faktiškai jie atliko nuolat EIGE dirbančių darbuotojų darbo funkcijas. Iš darbo sutarčių buvo matyti, kad atsakovai privalėjo turėti itin aukštą kvalifikaciją. Teismas, vertindamas neapibrėžtą darbo sutarties galiojimo terminą, kad kartų pratęstas sutartis, laikė, kad šie esmės atsakovai vykdė nuolatinių darbuotojų funkcijas. Iš esmės, tiek atsakovai, tiek ieškovo ir trečiasis asmuo, jų atstovai nurodė, kad atsakovai atlikdavo nuolat dirbančių specialistų funkcijas, juos pavaduodami arba jiems padėdami vykdyti jų darbo funkcijas.
24. Teismas, atsivėlgiams jai, kad laikinųjų darbuotojų darbo funkcijos nėra suskirstytos į kokias nors kvalifikacines kategorijas, įvertinęs vykdytas funkcijas, kvalifikaciją, vidinę subordinaciją EIGE, sprendė, jog atsakovams turi būti taikomi sutartininkams („Contract Agent“) nustatyti darbo apmokėjimo kriterijai, kaip tai nustatyta 1968 m. vasario 29 d. Tarybos reglamentu (EEB, Euroatomas, EAPB) Nr. 259/68 patvirtintu Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų (toliau – ir Nuostatai) „Sutartininkai“ 80 straipsnyje.
25. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi ieškovės apeliacinį skundą, 2019 m. birželio 20 d. nutartimi apeliacinį skundą atmėtė, Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. vasario 20 d. sprendimą dėl ginčo esmės paliko nepakeičtą.
26. Teisėjų kolegija nepagrįstais laikė ieškovės argumentus, kad atsakovų darbo teisės nėra pažeistos, nes laikinojo darbo naudotojas EIGE neturi tokio pobūdžio nuolatinių darbuotojų, todėl, sprendžiant dėl atsakovų lygių galimybių gauti vienodą darbo užmokesčių, neegzistuoja lyginimo objekto. Kolegija pažymėjo, jog Direktivos 2008/104 5 straipsnio 1 dalies a punkte, **DK 75 straipsnio** 2 dalyje numatyta laikinųjų darbuotojų nediskriminavimo garantija nereikalauja palyginti laikinųjų darbuotojų darbo užmokesčio dydžio su realiai laikinojo darbo naudotojo tiesiogiai įdarbintų kūr darbuotojų darbo užmokesčiu. Pagal **DK 75 straipsnio** 2 dalį būtina tik nustatyti, koks darbo užmokesčių laikinajam darbuotojui būtų (hipotetiškai) mokamas, jei jis būtų tiesiogiai įdarbintas pas laikinojo darbo naudotoją (iš esmės tokia pat taisyklė buvo nustatyta ir Įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 3 punkte, galiojusiame iki 2017 m. liepos 1 d.).
27. Kolegija pabrėžė, jog byloje kilęs ginčas, ar laikiniešms darbuotojams yra mokamas teisingas darbo užmokesčių, yra ginčas dėl diskriminacijos, o nagrinėjant tokį ginčą, darbuotojui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą, kad jis patyrė diskriminaciją, darbdaviai tenka pareigą įrodyti, kad diskriminacijos nebuvo (**DK 26 straipsnio** 5 dalies). Atsivėlgiams jai šios du aspektus, pagrindiniu šio darbo ginčo objektu kolegija laikė tai, ar darbdavys įrodė, kokiomis sąlygomis (šiuo atveju – tik darbo užmokesčio sąlygos aspektu) laikinojo darbo naudotojas galėtų priimti į darbą darbuotojus toms pačioms darbo funkcijoms atlikti, kurias vykdė atsakovai kaip laikinieji darbuotojai darbo nuomos pagrindu. Atitinkamai kolegija kaip nereikšmingus vertino ieškovės argumentus, kad laikinojo darbo naudotojas dėl specifinio tiesioginio statuso tiesiogiai negali priimti darbuotojų pagal darbo sutartį (kurie neturėtų „bendrjos pareigūno“ statuso), be to, pabrėžė, jog šie teiginiai patvirtina tai, kad tokioms darbuotojų funkcijoms tiesiogiai pas darbo naudotoją gali būti įdarbinti tik „bendrjos tarnautojai“ ir kad tokiems darbuotojams hipotetiškai mokėtinas darbo užmokesčių pagal **DK 75 straipsnio** 2 dalį yra tinkamas palyginti, sprendžiant šioje byloje keliamą diskriminacijos problemą.
28. Teisėjų kolegija neturėjo pagrindo kitaip nei pirmosios instancijos teismas vertinti aplinkybių, kad atsakovų vykdytos funkcijos labiausiai atitinka funkcijas, įtvirtintas Nuostatų (IV antraštinėje dalyje „Sutartininkai“) II grupės 4-7 lygių (kategorijų) sąraše, be to, vertino, jog pirmosios instancijos teismas pagrįstai sprendė, kad atsakovų pareigybės pagal faktiškai vykdytas funkcijas atitinka ne žemesnę nei II grupės 4 kategoriją ir pagal tai nustatė palyginamąjį darbo užmokesčių, kurį laikinojo darbo naudotojas būtų mokėjęs, jei atsakovus būtų įdarbinę tiesiogiai.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

29. Ieškovo kasacinio skundo iš esmės prašo panaikinti skundžiamus procesinius sprendimus ir atsakovų ieškinius atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

- 29.1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė Direktivos 2008/104 nuostatas, **DK 75 straipsnio** 2 dalį, **DK 75 straipsnio** 2 dalimi (kaip ir Direktivos 2008/104 nuostatomis) siekiami suvienodinti ne bet kokių laikinųjų darbuotojų ir laikinojo darbo naudotojo nuolatinių darbuotojų, bet konkrečiai tų, kurie užima tą pačią darbo vietą (atlieka tapatų darbą), darbo apmokėjimo sąlygas. **DK 75 straipsnio** 2 dalyje vartojama formulė „ta pati darbo vieta“ negali būti prilyginama ar supatrinama su sąvokomis „panaši darbo vieta“, „panašios pareigos“ ir pan. Ieškovo vertinimu, realus darbo užmokesčio palyginimas (**DK 75 straipsnio** 2 dalies prasme) yra įmanomas tada, kai pas laikinojo darbo naudotoją yra tapati darbo vieta tai, kurią užima laikinieji darbuotojai, t. y. tokiu atveju laikiniešms darbuotojams mokamas darbo užmokesčių gali būti realiai palygintas su tapacia darbo vieta užimantiems nuolatiniams darbuotojams faktiškai mokami darbo užmokesčiu, o pastarieji darbo vietai esant nežyminti (joje nesant įdarbintų nuolatinių darbuotojų) – su tokia vieta darbdavio (laikinojo darbo naudotojo) nustatyto atlyginimu (nurodant jo ribas kolektyvinėje sutartyje, darbo apmokėjimo sistemoje ir pan.).
- 29.2. Atsakovai ne tik neatliko analitinę funkcijų toms, kurias vykdo nuolatiniai EIGE tarnautojai, bet ir jiems keliami kvalifikacijos reikalavimai buvo gerokai mažesni už nuolatiniams tarnautojams nustatytus reikalavimus, taip pat esmingai skyrėsi ir ES tarnautojų ir atsakovų teisinis statusas, jų priėmimo dirbti pas laikinojo darbo naudotoją tvarka.
- 29.3. Ieškovo nurodė, jog EIGE ekonominės veiklos, kaip jį suprantama Direktivos 2008/104 1 straipsnio 2 dalies prasme, nevykdo, todėl direktyva EIGE netaikytina. Europos Sąjungos taisyklės dėl kūr darbuotojų įdarbinimo sąlygų ir Nuostatų atsakovams, kaip laikiniešms darbuotojams, negali būti taikomi, kadangi jie nėra ES pareigūnai ir kūr tarnautojai. Atsakovų darbo vieta negali lyginama su EIGE nuolatinių tarnautojų darbo vieta.
30. Trečiasis asmuo EIGE pateiktu prisidėjime prie kasacinio skunde formuluoja iš esmės tuos pačius reikalavimus kaip ieškovo. Prisidėjimas prie kasacinio skundo grindžiamas šiais argumentais:
- 30.1. Teismai, taikydami Direktivos 2008/104 5 straipsnį ir su juo susijusią nacionalinę teisę, turėtų įvertinti, ar Direktivos taikymas dėl nediskriminuojančio darbo užmokesčio nepažeidžia kitų Europos Sąjungos teisės normų. Teisingumo Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad nacionaliniai teismai turi nustatyti, ar konkretus darbdavys yra viešosios valdžios institucija ir kaip jo atžvilgiu galima taikyti ES darbo teisės nuostatas (Teisingumo Teismo 1986 m. vasario 26 d. sprendimas byloje *Marshall J. C-152/84*; 1990 m. liepos 12 d. sprendimas byloje *Foster, C-188/89*). Viešieji subjektai pasižymi tuo, kad turi savitą finansų (biudžeto) sistemą, kuri yra nustatyta teisės aktais, be kita ko, reglamentuojant funkcijų viešąjį finansavimą. Pripažinus, kad laikinieji darbuotojai vykdo tas pačias (panašias) funkcijas kaip nuolatiniai EIGE darbuotojai, tokių laikinųjų darbuotojų paslaugų pirkimas užtikrintų greitesnį darbuotojų priėmimą ir pakeitimą, tačiau pažeistų 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (toliau – Finansų reglamentas), Teismų pateiktas nediskriminavimo dėl darbo užmokesčio aiškinimas ir taikymas ES agentūrai, net ir siekiant nediskriminavimo sąlygų platesnio taikymo rinkoje, nėra suderinamas su Finansų reglamentu, Nuostatais ir SESV 335 ir 336 straipsniais.
- 30.2. Finansų reglamentas draudžia perduoti vykdyti funkcijas asmenims, kurie nedirba pagal Nuostatus, todėl, atsivėlgius j nurodytus argumentus, j tai, kad EIGE yra viešasis darbdavys, turintis specialias SESV, Nuostatų numatytas teises ir pareigas ir kurio pajamų bei išlaidų taisyklės nustato Finansų reglamentas.
31. Atsakovai V. V., R. V., M. L., E. Š., M. P. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti, Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2019 m. birželio 20 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepimus į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:

- 31.1. Ieškovo pozicija dėl **DK 75 straipsnio** 2 dalies nuostatų reikšmės yra nepagrįsta, prieštaraujanti **DK** nuostatų tekstui, be to, Direktivos 2008/104 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta taisyklė yra perkelta į **DK 75 straipsnio** 2 dalį, **DK 75 straipsnio** 2 dalis laikinojo darbuotojo darbo užmokesčio dydį sieja ne su kitų kategorijų laikinojo darbo naudotojo darbuotojų darbo užmokesčiu, o su užmokesčiu, kuris būtų mokamas konkrečiam laikinajam darbuotojui, jeigu jis dirbtų kaip nuolatinis darbuotojas. Taigi nustatant tinkamą atlyginimą laikiniešms darbuotojams, tokie darbuotojai neturi būti lyginami su kitais (nuolatiniams) ties pačiose pozicijose tiesiogiai įdarbintais darbuotojais, bet turi būti vertinami, kiek konkretus laikinasis darbuotojas turėtų gauti atlyginimo už tą patį darbą, kurį jis atlieka laikinojo darbuotojo pozicijoje, jeigu būtų įdarbintas tiesiogiai.
- 31.2. **DK 75 straipsnio** 2 dalyje įtvirtintas laikinųjų darbuotojų teisių apsaugos garantijos ES yra reguliuojamos vienodai. ES institucinė praktika patvirtina, kad laikinųjų darbuotojų atlyginimai ES įsteigtose institucijose yra nustatomi vadovaujantis Direktivos 2008/104 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu reguliavimu, atitinkančiu **DK 5 straipsnio** 1 dalį. Atsakovų žiniomis ir kitos ES institucijos taiko Direktivos 2008/104 5 straipsnio 1 dalį, atitinkančią laikinųjų darbuotojų atlyginimų nustatymo modelį formuojant viešųjų pirkimų sąlygas, pavyzdžiui, Europos maisto saugos tarnyba (EFSA), Europos Sąjungos teismo bendradarbiavimo agentūra (Eurojustas), Europos elektroninių ryšių reguliavimo institucija (BEREC), ES įstaigų vertimo centras (CDT).
- 31.3. Ieškovo prašymas kreiptis dėl prejudicinio sprendimo priėmimo yra nepagrįstas, nes šiuo atveju poreikio aiškinti Europos Sąjungos teisės aktus nėra. Teisingumo Teismas nenagrinėja valstybės narės konkrečioje byloje taikytinos teisės klausimų. Šiuo atveju atsakovų teisės yra kildinamos iš **DK**, o ne ES teisės aktų; ginčo šalys yra Lietuvos Respublikos subjektai; ieškovo ir atsakovus saisto pagal Lietuvos Respublikos teisę sudarytos laikinojo darbo sutartys; ieškovo pareigos atsakovams tap pat yra įtvirtintos **DK** nuostatomis; atsakovai savo reikalavimų teisę kildina iš **DK** nuostatų. Be to, EIGE yra pateikusi Europos Komisijos nuomonę, kurioje Europos Komisija yra nurodžiusi, kad tarp ieškovo ir atsakovų sudarytos laikinojo darbo sutartys yra taikytina Lietuvos nacionalinė teisė, nes laikinieji darbuotojai nėra ES pareigūnai ar tarnautojai. Atitinkamai, pateikta Europos Komisijos nuomonė patvirtina aplinkybę, jog šios bylos ginčo objektas nėra ES teisės reguliavimo dalykas, nepaisant to, kad viena iš laikinojo darbo santykio šalių yra ES įsteigta agentūra (EIGE). Be to, atsakovų vertinimu, ginčo atveju teisiniai santykiai susiklostė tarp ieškovo ir atsakovų, pareiga mokėti atsakovams atitinkamą dydžio atlyginimą yra įskirtini ieškovo, o ne EIGE pareiga. Pagal **DK** nuostatas būtent laikinojo įdarbinimo įmonei privalo užtikrinti, kad už darbą laikinojo darbo naudotojui mokamas darbo užmokesčių būtų ne mažesnis už užmokesčių, koks būtų jam mokamas, jeigu laikinojo darbo naudotojas būtų laikinai įdarbuojamas pagal darbo sutartį toje pačioje darbo vietoje, išskyrus teisės aktuose numatytus atvejus.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

32. Šioje byloje ginčas iš esmės vyksta dėl to, ar Direktyvos 2008/104 5 straipsnyje įtvirtintos ir iš jos į nacionalinę teisę perkeltos nuostatos dėl laikinųjų darbuotojų prilyginimo taikytinos šioje byloje susiklosčiusiai situacijai, atsižvelgiant į aplinkybę, kad laikinųjų darbu naudotojai EIGE – Europos Sąjungos agentūra.
33. Nagrinėjamoje byloje pareikšti du prašymai kreiptis į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo. Ieškovė prašo į Teisingumo Teismą kreiptis šiais klausimais:
1. Ar Direktyvos 2008/104 1 straipsnio 2 bei 3 dalyje turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas Direktyva gali būti netaikoma ir toms valstybinėms bei privačioms laikinojo įdarbinimo įmonėms ar įmonėms laikinojo darbo naudotojoms, kurios Direktyvos 1 straipsnio 3 dalyje nurodytuose santykiuose nedalyvauja, tačiau nevykdo Direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje minimos ekonominės veiklos?
 2. Ar 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1922/2006 3, 4 straipsniuose apibrėžtos EIGE veiklos sritys bei, siekiant nustatyti tikslų, vykdomos funkcijos laikytinos ekonomine veikla, kaip ji apibrėžta (suprantama) Direktyvos 2008/104 straipsnio 2 dalies prasme, t. y. ar EIGE pagal savo vykdomos veiklos pobūdį yra priskiriama Direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje nurodytiems subjektams, kurie patenka į Direktyvos veikimo sritį?
 3. Jeigu EIGE patenka į Direktyvos 2008/104 veikimo sritį, ar laikinojo darbuotojo, kaip jis apibrėžtas Direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje, darbo funkcijos (darbo vieta) gali būti prilyginamos Europos Sąjungos agentūros (šiuo atveju – EIGE), kaip laikinojo darbo naudotojos, nuolatinio tarnautojo, įdarbinto bei dirbančio pagal Europos Sąjungos pareigūnų tarybos nuostatus ir Europos Sąjungos taisyklės dėl kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygų, darbo funkcijoms (darbo vietai), kiek tai susiję su nediskriminacinio darbo užmokesčio mokėjimu pagal Direktyvos 5 straipsnio 1 dalį?
34. EIGE, savo ruožtu, suformulavo prašymą kreiptis į Teisingumo Teismą šiais klausimais:
1. Ar Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalies nuostatos dėl laikinųjų darbuotojų teisių į pagrindines darbo ir įdarbinimo sąlygas, visų pirma darbo užmokesčio, visa apimtimi turi būti taikomos Europos Sąjungos agentūroms, kurioms taikomos specialios ES darbo teisės normos ir SESV 335 ir 336 straipsniai?
 2. Ar valstybės narės teisė (DK 75 straipsnio 2 dalis), perkelianti Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalies nuostatas visiems laikinųjų darbuotojų naudotojams (įskaitant ir ES institucijas), nepažeidžia SESV 335 ir 336 straipsniuose numatyto ES institucijos administracinės autonomijos principo, Europos Sąjungos pareigūnų tarybos nuostatuose numatytų darbo užmokesčio formavimo ir mokėjimo taisyklių?
 3. Atsižvelgiant į tai, kad visos pareigybės (darbo funkcijos), į kurias darbuotojus tiesiogiai priima EIGE, apima užduotis, kurias gali įgyvendinti išskirtinai tik darbuotojai, dirbantys pagal Europos Sąjungos pareigūnų tarybos nuostatus, ar šios pareigybės gali būti laikomos „ta pačia darbo vieta“, kaip numatyta Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalyje?
35. Kasacinis teismas, atsižvelgdamas į šios bylos specifičią fabulą bei galimą šios bylos precedentinę reikšmę, bendrąjį interesą, aplinkybę, kad Teisingumo Teismas, nors ir yra priėmęs tris prejudicinius sprendimus dėl Direktyvos 2008/104 aiškinimo, nusprendė kreiptis į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo šioje byloje kylančias teises klausimas.
36. Pirmiausia pažymėtina, kad nagrinėjamoje byloje nėra vienareikšmiškai aišku dėl Direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų kriterijų taikymo. Šioje normoje įtvirtinta, kad direktyva taikoma valstybinėms ir privačioms įmonėms, kurios yra laikinojo įdarbinimo įmonės ar įmonės laikinojo darbo naudotojos, vykdančios ekonominę veiklą, neatsižvelgiant į tai, ar jos veikia siekdamos pelno. Šios normos aiškinimas reikalingas dviem aspektais – 1) nėra aiški formulotės „valstybinė įmonė“ tikslė reikšmė; 2) nėra aišku kokiame subjektui (subjektams) taikytinas ekonominės veiklos vykdymo kriterijus.
37. Direktyvos 1 straipsnio 2 dalis anglų kalba suformuluota taip:
- „2. This Directive applies to public and private undertakings which are temporary-work agencies or user undertakings engaged in economic activities whether or not they are operating for gain.“
38. Prancūzų kalba ji išdėstyta taip:
- „2. La présente directive est applicable aux entreprises publiques et privées qui sont des entreprises de travail intérimaire ou des entreprises utilisatrices exerçant une activité économique, qu'elles poursuivent ou non un but lucratif.“
39. Lenkų kalba ji yra tokia:
- „2. Niemiejsz dyrektywę stosuje się do przedsiębiorstw publicznych i prywatnych będących agencjami pracy tymczasowej lub przedsiębiorstwami użytkownikami prowadzącymi działalność gospodarczą, bez względu na to, czy ich działalność jest nastawiona na zysk.“
40. Iš Direktyvos teksto kitomis kalbomis matyti, kad lietuviškame direktyvos tekste esantis terminas „valstybinė įmonė“ skiriasi nuo analizuojamos sąvokos prasmės kitomis nurodytomis kalbomis – tekstuose kitomis kalbomis jo prasmė yra platesnė ir labiau atitinka „viešasis subjektas“. Taigi reikalinga žinoti tikrąją šios formulotės prasmę. Minėtos nuostatos turinys taip pat nėra informatyvus nustatant santykį tarp jos dėmenų – nėra visiškai aišku, kokiems subjektams taikomas „ekonominės veiklos vykdymo“ kriterijus – a) tik įmonei laikinojo darbo naudotojai („<...> ar įmonės laikinojo darbo naudotojos, vykdančios ekonominę veiklą <...>“); b) valstybinėms ir privačioms įmonėms, kurios yra laikinojo įdarbinimo įmonės ar įmonės laikinojo darbo naudotojos, kurios yra įmonės laikinojo darbo naudotojos, vykdančios ekonominę veiklą“); c) šia nuostata turima omenyje, kad „ekonominę veiklą vykdyti“ turi tiek laikinojo įdarbinimo įmonė, tiek laikinojo darbo naudotoja.
41. Taigi nagrinėjamoje byloje, atsižvelgiant į direktyvos kalbinių formuluočių skirtumus, kasaciniam teismui pirmiausia būtų naudingas sąvokos „valstybinė įmonė“ prasmės išaiškinimas, nurodant, ar tokie subjektai kaip EIGE atitinka šią sąvoką.
42. Kiek tai susiję su minėtu „ekonominės veiklos vykdymo“ kriterijumi, Komisijos ataskaitoje Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Direktyvos 2008/104/EB dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones taikymo (SWD(2014) 108 final) (toliau – Ataskaita) nurodyta, kad laikinojo įdarbinimo įmonės paprastai atitinka ekonominės veiklos vykdymo sąlygą. Tačiau tam tikros įmonių laikinojo darbo naudotojų veiklos, pvz., tam tikrų viešojo sektoriaus dalių vykdomos veiklos, negalima laikyti ekonomine. Valstybės narės turi teisę ekonominės veiklos nevykdančių įmonių laikinojo darbo naudotojų neįtraukti į direktyvos taikymo sritį. Vis dėlto 19 valstybių narių taiko direktyvą ekonominės veiklos nevykdančioms įmonėms laikinojo darbo naudotojoms. Bulgarija, Kipras, Danija, Airija, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Rumunija ir Jungtinė Karalystė nusprendė tokių įmonių į savo įgyvendinimo nuostatų taikymo sritį neįtraukti (P. 4).
43. Teisingumo Teismas 2016 m. lapkričio 17 d. sprendime byloje *Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH* (C-216/15), priimdamas prejudicinį sprendimą, analizavo, ar pelno nesiekiant asociacija gali būti laikoma „vykdančia ekonominę veiklą“, ir iš esmės nevertino laikinojo darbo naudotojo (ligoninės) atitikties šiam kriterijui, apsiribodamas jau minėtos asociacijos vertinimu.
44. Taigi atrodo, kad Direktyva neturėtų būti aiškinama kaip nustatanti privalomą „ekonominės veiklos vykdymo“ reikalavimą laikinojo darbo naudotojui, kaip tai siūloma ieškovės formuojamuose prejudiciniuose klausimuose – tai palikta nuspręsti pačioms valstybės narėms. Vis dėlto, atsižvelgdamas į ne visiškai aiškias šios nutarties 41 ir 43 punktuose aprašytas Direktyvos formulutes, kasacinis teismas nusprendė prašyti Teisingumo Teismo pasisakyti ir šiuo klausimu – išaiškinti, kokiame subjektui (subjektams) taikomas „ekonominės veiklos vykdymo“ kriterijus: – laikinojo darbo naudotojai, laikinojo įdarbinimo įmonė, o galbūt abiem minėtiems subjektams. Priklausomai nuo atsakymo į šios nutarties 41 ir 43 punktuose nurodytus klausimus, EIGE galėtų pateikti arba apskritai nepateikti į Direktyvos taikymo sritį.
45. Nagrinėjamos bylos kontekste, atsižvelgiant į tai, kad: a) direktyva taikoma ir valstybinėms įmonėms (viešiesiems subjektams); b) Lietuvos teisėje, pasinaudojant valstybės narės suteikta diskreacija, nėra numatyta direktyvos taikymo išimties ekonominės veiklos nevykdančiams subjektams; c) nekyla abejonių, kad laikinojo įdarbinimo įmonė „vykdo ekonominę veiklą“; d) aptariamąją direktyvąje nėra išimčių, kurios leistų pašalinti situacijas, kai laikinojo darbo naudotojos yra viešojo sektoriaus subjektai, įskaitant ES agentūras, iš jos taikymo srities; e) joje nėra išimčių, kurios leistų netaikyti vienodo požiūrio principo tokiuose subjektuose dirbantiems subjektų laikiniešiams darbuotojams, *prima facie* (šis pirmo žvilgsnio) atrodo, kad nėra priežasčių situacijos, kokia susiklostė nagrinėjamoje byloje, kai darbo naudotojos yra ES agentūros, tokios, kaip EIGE, pašalinti iš Direktyvos 2008/104 bei ją įgyvendinančių nacionalinės teisės aktų taikymo srities ar netaikyti šiais teisės aktais laikiniešiams darbuotojams užtikrinamos apsaugos.
46. 2016 m. lapkričio 17 d. sprendimo *Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH* (C-216/15) 46 punkte Teisingumo Teismo padarytos išvados bei šiame sprendime cituoto Teisingumo Teismo sprendimo *Damosa* (C-232/09) 40 punkte pateikti išaiškinimai taip pat netiesiogiai orientuoja į tai, kad ginčo išimties neturėtų būti taikomos ir ES agentūroms.
47. Atsižvelgiant į Direktyvos turinį ir esmę, gero administravimo principas reikalauja, kad galimybė valstybės narėms, įgyvendinančioms direktyvą, daryti tokio masto išimtis, kaip direktyvos ar atitinkamos prilyginimo nuostatos netaikymas tokiems subjektams, dėl kuro sprendžiama nagrinėjamoje byloje, turėtų būti numatytas eksplisitiškai. Pavyzdžiui, Direktyvos 1 straipsnio 3 dalyje labai konkrečiai įtvirtinta, kad valstybės narės, pasikonsultavusios su socialiniais partneriais, gali numatyti, kad šį direktyva netaikoma darbo sutartims, sudarytoms pagal konkrečią viešai ar viešai remiamą profesinio mokymo, integracijos ar perkvalifikavimo programą, ar pagal tokią programą atsiradusiems santykiams. Tačiau nei Direktyvos tekstas, nei nacionalinės teisė neteikia naudingo susieti minėtą profesiniam mokymui, integracijai ar perkvalifikavimui taikoma išimti su ekonominės veiklos vykdymo kriterijumi. Atsižvelgiant į aplinkybę, kad išimties prastai nėra aiškinamos plečiamai, abejotina dėl ieškovės siūlomo Direktyvos 1 straipsnio 3 dalies aiškinimo (žr. šios nutarties 33 punkto 1 papunktį).
48. Kiek tai susiję su argumentais dėl specifinio EIGE finansavimo modelio, kadangi pačiame direktyvos tekste, minėta, kalbama apie viešuosius subjektus, o Ataskaitoje, kalbant apie ekonominės veiklos vykdymo kriterijų, nurodyta, kad kai kurių viešojo sektoriaus subjektų veikla jo neatitinka, atrodo pagrįsta manyti, kad Direktyva sukurta turint omeny ir tokius laikinojo darbo naudotojus, taip pat atsižvelgiant į jų finansavimo specifiką bei suderinant šios direktyvos nuostatas su kitomis Sąjungos teisės nuostatomis.
49. Iš tiesų, viešųjų subjektų veiklos stabilumas bei nepriklausomumas nuo kitų valdžios šakų yra ypač svarbus viešojo sektoriaus funkcionavimui. Tokį nepriklausomumą bei su juo susijusį stabilumą iš dalies sustiprina sudėtingesnės išdarbinimo viešajame sektoriuje bei atleidimo iš pareigų procedūros. Tuo pat metu minėti formalumai gali lėmti ir nenaisidaujamas pasekmes, pavyzdžiui, darbo įeas nepakankamumą kuriam laikui staiga padidėjus darbo krūviui. Laikinis darbas yra naudingas priemonė, nadedanti išspręsti šią problemą. Atsižvelgiant į šiuos svarstymus, prilyginimo netaikymas tokiems subjektams kaip EIGE galėtų lėmti atitinkančių subjektų konkurencingumo darbo rinkoje mažėjimą, lyginant su privataus sektoriaus darbdaviais.
50. Atsižvelgiant į pirmiau nurodytas aplinkybes, kasaciniam teismui taip pat būtų naudingas išaiškinimas ieškovės ir trečiojo asmens formuojamais klausimais dėl Direktyvos 5 straipsnio 1 dalies taikymo, ypač dėl to, ar Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalies nuostatos turi būti taikomos Europos Sąjungos agentūroms.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 3 straipsnio 5 dalimi, 163 straipsnio 9 punktu, 356 straipsnio 5 dalimi,

n u t a r i a :

Kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą šiais klausimais:

1. Koks turinys turėtų būti suteikiamas Direktyvos 2008/104 1 straipsnio 2 dalyje esančiai formulotei „valstybinė įmonė“? Ar Europos Sąjungos agentūros, tokios kaip EIGE, yra laikomos „valstybės įmonėmis“, kaip tai suprantama pagal minėtą direktyvą?
2. Kokiems subjektams (laikinojo įdarbinimo įmonei, laikinojo darbo naudotojui, bent vienam iš jų, o galbūt abiem) pagal Direktyvos 2008/104 1 straipsnio 2 dalį taikytinas ekonominės veiklos vykdymo kriterijus; ar 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1922/2006 3, 4 straipsniuose apibrėžtos EIGE veiklos sritys bei vykdomos funkcijos laikytinos ekonomine veikla, kaip ji apibrėžta (suprantama) Direktyvos 2008/104 straipsnio 2 dalies prasme?
3. Ar Direktyvos 2008/104 1 straipsnio 2 bei 3 dalyje gali būti aiškinamos taip, kad pagal jas Direktyva gali būti netaikoma toms valstybinėms bei privačioms laikinojo įdarbinimo įmonėms ar įmonėms laikinojo darbo naudotojoms, kurios Direktyvos 1 straipsnio 3 dalyje nurodytuose santykiuose nedalyvauja ir nevykdo Direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje minimos ekonominės veiklos?
4. Ar Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalies nuostatos dėl laikinųjų darbuotojų teisių į pagrindines darbo ir įdarbinimo sąlygas, visų pirma darbo užmokesčio, visa apimtimi turi būti taikomos Europos Sąjungos agentūroms, kurioms taikomos specialios ES darbo teisės normos ir SESV 335 ir 336 straipsniai?
5. Ar valstybės narės teisė (Darbo kodekso 75 straipsnis), perkelianti Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalies nuostatas visiems laikinųjų darbuotojų naudotojams (įskaitant ir ES institucijas), nepažeidžia SESV 335 ir 336 straipsniuose nustatyto ES institucijos administracinės autonomijos principo, Europos Sąjungos pareigūnų tarybos nuostatuose numatytų darbo užmokesčio formavimo ir mokėjimo taisyklių?
6. Atsižvelgiant į tai, kad visos pareigybės (darbo funkcijos), į kurias darbuotojus tiesiogiai priima EIGE, apima užduotis, kurias gali įgyvendinti išskirtinai tik darbuotojai, dirbantys pagal Europos Sąjungos pareigūnų tarybos nuostatus, ar atitinkamos laikinųjų darbuotojų pareigybės (darbo funkcijos) gali būti laikomos „ta pačia darbo vieta“, kaip nustatyta Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalyje?

Sustabdyti civilinės bylos nagrinėjimą iki Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo gavimo.

Teisėjai
 Grabinskas

Simniškis

Vasarienė

